

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pòli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 40 kr., za pol leta 1 fl. 50 kr., za četert leta 55 kr.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 40, za pol leta 2 fl. 20 kr., za četert leta 1 fl. 10 kr.

V Ljubljani v sredo 30. junija 1858.

Od kosmatega ali bodečega grojzdjiča.

V poslednjih „Novicah“ smo obljubili, da bomo od kosmatega grojzdjiča (Stachelbeere, Agras), ktero je požlahnjeno prav okusno in se v naših vertih tudi že precej pogostoma nahaja, obširniše govorili.

Gospod Ferdinand Šmidt ga je priporočal v velikem zboru takole: Kosmato grojzdjiče raste v naši deželi divje na več krajih po gojzdi, kakor na pr. na Krimu, na Mokriški gori, na Notrajskem na Nanosu in v Podkrajih itd. To grojzdjiče se skoraj vsaki zemlji prileže; tudi zime, naj bo še tako huda, se malokdaj vstraši, da bi pozeblo. Zasadí in zaplodi se pa prav lahko; tudi v kratkem času obilen sad obrodí. Že v tretjem, in še celó včasih v drugem letu boš tudi od tistega sladke jagode zobal, ki si ga iz semena zaredil. Pa grojzdjiče to ti bo tudi rodilo, če si ga iz korenininih odrastikov ali pa iz vejic zaredil.

Seme kosmatega grojzdjiča se jemlje za posetev z popolnoma zrelih požlahnjenih jagod, če se razmečkajo in potem izperejo. Seje se pa pozno v jeseni ali pa zgodaj zgodaj spomladi v suho zemljo in se polpalca na debelo s perstjo zaspè.

Če setev ni gosta, je najbolje, da se rastline na mestu pusté, in se še le potem, ko so že roditi jele (kar se v drugem ali tretjem letu zgodi), kam drugam presadé. Iz semena izrastle rastline se morajo pa v prvem in drugem letu pridno pleti, da jih plevél preveč ne zamori.

Če pa sadiš izrastke iz korenin ali pa vejice, sadi jih zgodaj spomladi. Za zasadbo vejic vzemi eno leto stare mladike, ki se režejo in sadé preden berst poganjajo. Sadijo se po enem ali po dva čevlja dolge mladike v senčnat kraj, da jih suša preveč ne zamori. Drugo leto pa, ko se je germovje že ukoreninilo, se presaja.

Kosmato grojzdjiče ni z zemljo zbiravčno; vsaka še tako pusta zemlja mu je dobra, se vé, da se v bolji zemlji tudi bolj ponaša; grojzdjiče to rodi celó v takih krajih, kjer ne rodi nobeno drugo sadno drevó. Zrelo grojzdjiče vsakdo rad zoblje; če se pa v mošt porabi ali s cukrom ukuha, ga posebno na gosposkih mizah veliko obrajtajo. Tudi dober vrisk (jesih) in žganje se dela iz jagod.

Kako se iz njega vino napravlja, nam bo kmali vodja kmetijske šole Hohenheimske, gosp. Lukas, na znanje dal, kar bomo ob svojem času tudi po „Novicah“ razglasili. — Do zdaj so se zrele jagode razmečkovale, in iz njih napravljeni mošt se je čez kake 3 ali 4 dni, ko so se zmečkane jagode že dovelj povrele, z osmim delom jabelčnika ali pa z vodo pomešal in izprešal, potem pa v kako čedno posodo vlil, da je na hladnem kraju nekoliko tednov pri miru stal.

So bile jagode popolnoma zrele in če se pri izprešanji in razmečkanji grojzdjiča ni nič napčnega zgodilo, bo ta pijača, ktero si tudi Gorenci lahko napravljajo, gotovo vsakemu po volji. Tega so me zagotovili mnogi najizvestnejši sadjorejci, ko sem bil leta 1856 v Pragi pri 18. zboru nemških kmetovavcov in gojzdnarjev.

Kosmato grojzjiče, od kterega smo že večkrat rekli, da se tudi na pešeni zemlji, na suhi in skorej bi rekel na nerodovitni zemlji, dobro ponaša, bi se utegnilo tudi z velikim pridom na brežinah železne ceste zasaditi.

Gospodarske skušnje.

(Lanéne ali ogeršične preše) se priležejo pitavni in molzni živini kaj dobro; lanéne pa so še bolje kakor ogeršične, ker v ogeršici je tudi nekaj ojstrega olja, ki ima precej močan duh, kterega želodec nobene živine ne more popolnoma prekuhati; gré tedaj z blatom od živine, in gnoj je za tega voljo včasih tako razjedljiv, da živina dobí na parkljih bolezen, ako se ji preobilo pokladajo ogeršične preše (Rüpskuchen). Treba je tedaj, da pravo mero dá, kdor lanéne ali ogeršične krovajce živini poklada. Skušnje, natanko izpeljane, učijo, da najbolje teknejo ogeršične preše molzni živini, ako se ji na 33 funtov sená ali kake druge klaje, ki za 32 funtov sená na dan zaleže, pridá še 2 funta imenovanih preš. Več jih dajati ni dobro. („Fortschritt.“)

(Najbolje so svinke šetine okoli kresa) in sploh mesca junija ali rožnika od takih svin, ki so za pleme; ta mesec se svinje golijo in svojo pozimsko odejo slečejo; takrat so šetine najdalje in najbolj (elastične). Lahko se svinjam takrat iz kože potegnejo ali izčešejo; nič jih to ne boli, še dobro jim dé. Šetine iz poparjene kože niso pol toliko vredne kakor te, ktere se prav lahko dobro prodajo. Naj bi naši gospodarji in gospodinje manjših in večjih kmetij ne zanemarili tega sveta! Rusi dobro vejo, kdaj so šetine najboljše, zato jih pa tudi iz Rusovskega sila veliko prodajo v naše cesarstvo.

(Najbolja namaža, da leseníni ne škoduje moča in da ne trohni in ne gnije) se naredí takole: Vzemi za zmes sledečih reči več ali manj, kakor imaš več ali manj leseníne povleči, vselej pa v sledeči razmeri, da bode smôle (Harz) 50 delov, zmlete krede 40 delov, belega ojstrega peska (svišca) 300 delov ali pa tudi nekoliko manj, lanénega olja 4 dele, kotlovínske rudečine (Kupferroth) 1 del in žeplene kisline (hudičevega olja) tudi 1 del. Smôla, kreda, pesek in lanéno olje se denejo skupaj kuhati v železnem kotlu, potem še le se pridene kotlovínska rudečina in hudičevo olje; zmes to dobro pomešaj in premešaj, in dokler je še vroča, namaži ž njo leseníno. Ta povlak je tako tuden kakor kamen; nobena moča ga ne preje. Tudi se dober kup naredí.

Letni zbor c. k. kmetijske družbe.

(Konec.)

Za vsem tem so prišle volitve novih odbornikov na versto. Izvoljeni so bili z veliko večino glasov spet gospodje: Ferd. Šmidt, Andrej Malič in pa Mihael Ambrož.